

SPECIJALNO U DANASU: *Bil Gejts*

Siromašni na udaru promena klime

● Porast temperature
u decenijama koje dolaze
izazvaće velike poremećaje
u poljoprivredi

Strana 14

Ko će najviše patiti zbog klimatskih promena

Bil Gejts

Pre nekoliko godina Melinda i ja smo posetili grupu uzgajivača pirinča u Bihar, jednom od indijskih regiona koji najviše strada od poplava. Svi su bili krajnje siromašni i zavisni od pirinča koji gaje kako bi nahranili svoje porodice. Svake godine kada stignu monsunske kiše, reke se izliju i prete da poplave njihove farme i unište im useve. Ipak, bili su voljni da sve rizikuju nadajući se da će njihova zemlja biti pošteđena. To je kocka na kojoj su često gubili. Pošto im letina propadne, oni odlaze u gradove tražeći povremene poslove da bi se naredne godine vratili, često siromašniji nego što su bili, spremni da ponovo gaje pirinač.

Uverili smo se tokom posete da je život za najsiromašnije seljake na svetu hod po zategnutom užetu, bez sigurnosnih mreža. Oni nemaju pristup kvalitetnijem semenju, đubrivu, sistemima za navodnjavanje i drugim korisnim tehnologijama - što imaju farmeri u bogatim zemljama - niti imaju osiguranje za letinu, da se zaštite od gubitaka. Samo jedan udar ili loša sreća - suša, poplava ili bolest - dovoljni su da upadnu u još dublju bedu i glad.

A sada, klimatske promene dodaju novi rizik njihovim životima. Porast temperature u decenijama koje dolaze izazvaće velike poremećaje u poljoprivredi, posebno u tropskim oblastima. Usevi neće rasti zbog premalo ili previše kiše. Pod vreljom klimom štetočine će bujati i uništavati rod.

I farmeri u bogatijim zemljama će osetiti promene. Ali oni imaju sredstva i podršku da vode računa o ovim rizicima. Najsiromašniji farmeri većinu svojih radnih dana završavaju praznih ruku. Zbog toga je izgledno da će zbog klimatskih promena oni patiti najviše.

Siromašni farmeri će osetiti udar ovih promena baš u vreme kada će svetu biti potrebna njihova pomoć da prehrani naraslo stanovništvo. Očekuje se da će do 2050. svetska potražnja za

hranom porasti za 60 odsto. Žetve koje podbacuju će zategnuti globalni sistem hrane, uvećavajući glad i poništavajući ogroman napredak koji je svet postigao boreći se protiv siromaštva u poslednjih pola veka.

Optimista sam da možemo izbeći najgore posledice klimatskih promena i nahraniti svet - ako delujemo odmah. Vlade hitno treba da ulažu u inovacije čiste energije koje će dramatično umanjiti emisije gasova koji izazivaju efekat staklene bašte i zaustaviti rast temperature. U isto vreme potrebno je da priznamo da je već suviše kasno da zaustavimo sve posledice povišene temperature. Čak i da sledeće nedelje svet otkrije jeftin i čist izvor energije, bilo bi potrebno vreme da se odbace navike korišćenja fosilnih goriva i da se ide u budućnost bez ugljenika. Zato je od kritičke važnosti da svet investira kako bi se najsiromašnijima pomoglo da se pripreme.

Mnoga sredstva koja će im biti potrebna su osnovna - to su stvari koje im inače trebaju da gaje više hrane i zarade više novca: pristup finansiranju, bolje seme, đubrivo, obuka i tržište na kome će moći da prodaju.

Druga sredstva su nova i prilagođena zahtevima promenljive klime. Fondacija Gejts i njeni partneri zajedno su radili na razvoju novih vrsta semena koja rastu čak i u vreme suše ili poplave. Uzgajivači pirinča koje sam sreo u Bihar, na primer, sad uzgajaju novu vrstu pirinča otpornog na vodu - nazvan je „skuba“ pirinač - koji može da izdrži dve nedelje pod vodom. Oni su već pripravnici za slučaj da promene vremena donesu nove poplave njihovom regionu. Razvijene su i druge vrste pirinča koji može da podnese sušu, vrelinu, hladnoću i probleme tla, kao što je visoka kontaminiranost solju.

Svi ovi naponi imaju moć da preobrazu živote. Sasvim je uobičajeno videti kako ovi farmeri dobijaju dvostruko ili trostruko veću žetvu i prihode kada imaju pristup prednostima koje su farmerima u bogatom svetu kao na tacni. Ovaj novi prosperitet omogućava im da

poboljšaju njihovu ishranu, ulažu u farme i šalju decu u školu. Takođe, vraća njihove živote sa ivice dajući im osećaj sigurnosti čak i kada imaju slabu žetvu.

Takođe, biće pretnji od klimatskih promena koje ne možemo predvideti. Da bi se pripremio, svet mora ubrzati istraživanja semenja i podržati vlasnike malih poljoprivrednih poseda. Jedna od najzbudljivijih inovacija koje mogu pomoći farmerima jeste satelitska tehnologija. U Africi, istraživači koriste satelitske snimke kako bi napravili detaljne mape tla. Na osnovu njih, farmeri mogu zaključiti koje vrste će uspevati na njihovim parcelama.

Ipak, bolje seme ili nova tehnologija ne mogu preobraziti živote seljaka dok ne dođu do njihovih ruku. Brojne organizacije, među njima i neprofitna grupa „One Acre Fund“, nalaze načina da osiguraju da farmeri iskoriste ove prednosti. „One Acre Fund“ tesno saraduje sa više od 200.000 afričkih poljoprivrednika, obezbeđujući im pristup finansiranju, sredstvima i obuci. Cilj im je da do 2020. stignu do milion farmera.

U ovogodišnjem Godišnjem pismu Melinda i ja smo tvrdili da će Afrika biti u stanju da samu sebe prehrani kroz 15 godina. Čak i uz rizike klimatskih promena, ostajem pri ovoj opkladi.

Da, siromašnim farmerima je teško. Njihovi životi su kao slagalica sa puno delova koji treba da su na odgovarajućim mestima - od setve pravog semenja i korišćenja ispravnog đubriva do obuke i tržišta za prodaju poželjenog. Ako je samo jedan deo van pravog mesta, njihovi životi se mogu raspasti.

Znam da svet ima ono što je potrebno da pomogne slaganje ovih delova, pred izazovima sa kojima se suočavaju danas i pred onima koji ih čekaju sutra. Što je najvažnije, znam da imaju i farmeri.

Autor je kopredsednik fondacije Bil i Melinda Gejts

Porast temperature u decenijama koje dolaze izazvaće velike poremećaje u poljoprivredi, posebno u tropskim oblastima. Usevi neće rasti zbog premalo ili previše kiše. Pod vrelijom klimom štetočine će bujati i uništavati rod

Optimista sam da možemo izbeći najgore posledice klimatskih promena i nahraniti svet - ako delujemo odmah

